

SPERRET til onsdag 28. august 1968

kl. 1900.

Statsminister Per Bortens tale på
Akershus Slott onsdag 28. august 1968.

Den dag kronprins Harald ble døpt, gav kong Haakon lunsj på Det kongelige slott. I talen for dåpsbarnet sa kongen: "Vi har lov til å si at begivenheten har en historisk karakter, for det er 566 år siden noen norsk prins ble født her i landet, og for meg selv er det en stor glede at dere har en arving til den stilling det norske folk kalte meg til for 31 år siden".

Den prinsen kong Haakon VII tenkte på da han lot blikket gli tilbake, var Olav Håkonsson. Han ble født i 1370 her på Akershus slott, hvor hans mor, den navngjetne dronning Margrete, da var husfrue. I dag, nær 600 år senere, er vi samlet i det samme slottet, for å hedre vår kronprins og hans vordende hustru dagen før deres bryllup.

Vi kan også si at det er en historisk begivenhet vi feirer. Men denne gangen er det ikke bare én, men to hovedpersoner. Dåpsbarnet fra 1937 skal nå inngå ekteskap. Den monarkiske statsform bygger på kongeslektens kontinuitet: det skal alltid være én til å løfte arven når slektleddene skifter.

Mennesker må treffe mange valg i sitt liv. Neppe noe angår det personlige mer, enn valget av ektefelle. Vår

tids mennesker føler det slik at de har rett til å velge etter eget hjerte og sinn. Tidligere tider hadde et annet syn. Ekteskapet var ættens - eller familiens sak. Gjaldt det fyrstelige personer, spilte dynastiske hensyn eller det man kalte statsresong, ofte en avgjørende rolle. Det hendte at herrer av Norges Rikes Råd ble sendt ut for å finne en høvelig brud for konge eller tronarving. De som i dag sitter i Kongens råd, har ikke funnet dette verken nødvendig eller naturlig !

En tronfølger står i en særstilling. Han velger ikke sin livsstilling, han er født til den. Den fører med seg privilegier, men også store forpliktelser. Hans fornemste plikt, er å forberede seg til å overta statsoverhodets stilling. Å kunne røkte det høye kall krever innsikt i mange forhold, og det stiller fremfor alt store krav til menneskekunnskap og vidsyn. Kongen er bæreren av vår statsform, han representerer den konstitusjonelle sammenheng, men også kongens forhold til de øvrige statsmakter, tar preg av den alminnelige utvikling i samfunnet. I klar forståelse av dette, tilrettela kong Haakon formene for kongens stilling i det gjenreiste nasjonale kongedømme etter 1905, og kong Olav har fortsatt i sin fars spor. Det hjem kronprins Harald er vokset opp i, har vært preget av denne innstilling. Under skolegang og utdanning har han ferdes sammen med annen norsk ungdom, tilbrakt sin fritid sammen med den, og funnet sitt naturlige miljø der.

Siden han ble myndig, har kronprins Harald regelmessig ved kongens side overvært statsrådets forhandlinger, og som nasjonens fremste representant etter kongen, har han vært pålagt mange representative oppgaver

både ute og hjemme. I dagene som kommer, vil hans hustru yte ham en verdifull bistand under utførelsen av slike oppdrag. Ut fra den kjennskap jeg har fått til Sonja Haraldsen i løpet av de siste måneder, tror jeg hun besidder egenskaper som gjør henne godt skikket til den plass hun nå skal bekle i vår nasjons liv. Vi ønsker henne alle lykke til i hennes store gjerning ved sin manns side.

Norsk samfunnsliv er sterkt preget av de frivillige organisasjoners virksomhet. Det gjelder på det sosiale og humanitære område, det gjelder kunst og næringsliv - og idrett ikke å forglemme. Kongehuset har alltid vist stor forståelse for dette arbeid, og mange organisasjoner har nytt godt av de kongeliges interesse og støtte. Kronprinsparet vil nok få merke at det stilles mange forhåpninger til deres medvirkning.

Kongen og hans hus har vært og skal være et symbol for det nasjonale fellesskap - hevet over sosiale lagdelinger og ubundet av politiske grupperinger. Vårt land er vidstrakt med skiftende kår og muligheter. Kjennskap til landsdelene med deres egenart og variasjoner, vil styrke de følelser som gjør kongehuset til et naturlig samlende symbol. Vårt kongehus har lagt sterk vekt på den kontakt som skapes ved personlig nærvær rundt i landet. Det vil være en oppgave for kronprinsparet å føre denne tradisjon videre. Jeg vet Dere vil være velkomne !

Det er en tronfølgers lodd at han må leve meget av sitt liv i offentlighetens lys, og det er ingen liten byrde. Desto større er behovet for et hjem der man uten

tanker på offentlighet kan være menneske og leve et naturlig familieliv. Vi ønsker av hjertet at det må lykkes kronprins Harald og hans hustru å skape et slikt hjem, hvor de i fellesskap kan møte livets tilskikkelser. For heretter gjelder det også for dem som det står i et gammelt Edda-kvad:

"Nå er det sant
at vi slite skal
sammen på liv og lagnad."

Landet rundt vil gode tanker strømme mot dem på deres bryllupsdag.

På Regjeringens vegne ber jeg om å få utbringe en skål, med de varmeste ønsker for kronprins Harald og Sonja Haraldsen!